NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. V Ljubljani v saboto 10. novembra 1855. List 90.

Ali ima kmetovavec kaj dobička od tega, če bere kmetijske bukve in časnike?

Po dr. Fernandu Stamm-u *).

Časniki in bukve sploh se prebirajo iz čveterega namena: pervič, da se človek požlahnuje, drugič da si um svoj bistri, tretjič da se iz njih kaj naučí, kar mu je za njegov stan v prid in dnarni dobiček, in četertič, da si z branjem čas krati.

Jez bom tù le od tretjega namena govoril, ker pri branji kmetijskih bukev in časnikov gré naj bolj le za dobiček, ki ga ima branje pri kmetijstvu in obertništvu donašati.

Čudna reč je res z bukvami in časniki: oni so nič ali pa veliko, kakor kdo vé ž njimi se pečati. Za enega so velik kapital, kteri vsako leto donaša bogate činže, — za druzega so piškav oreh brez vsega prida. Unemu donaša naloženi kapital 1000 od 100, temu še morebiti ne 1; ta je tedaj svoj dnar slabo naložil in bolje bi bilo, ako bi si bil cent gipsa za-nj kupil in ga po svojem deteljšu potrosil. Morebiti bi pa tudi ne bil vedil z gipsom prav ravnati in bi ga bil morebiti kam potrosil, kjer bi bil zaveržen.

Pri vsaki stvari je pameti potreba, da se vémo vsacega dela prav lotiti, tedaj tudi pri branji. Ne bo tedaj od več, ako mi pisatelji svoje bravce učimo, kako naj beró, da jim bode branje v gotov dobiček, — prav za prav smo pisatelji dolžni, to svojim bravcem razodeti.

Pervo je, da vsake kmetijske bukve ali kmetijsk časnik od razdelka do razdelka pregledamo, kakor mora gospodar svoje posestvo poznati v vsih razdelkih, preden začenja gospodariti. List za listom naj se prebira; tam pa tam naj se položí znamnjiče noter ali naj se ta ali uni list zaviha, zakaj z bukvami ni ravnati kakor da bi bile iz stekla. Bukve in časniki so orodje, ktere smemo sporaibti, če smo jih že porabili za svoj prid.

Tako prebiraje bukve ali časnike smo našli na ti strani to, na uni to, na deseti to, na petnajsti in tako dalje spet kaj druzega, kar nismo vedili, ali kar smo celó napčno ravnali, kar drugod in v ravno tistih okoljšinah z velikim pridom tako in tako delajo.

Ko si je bravec to in uno, kar je bral, v bukvah ali časniku zaznamoval, bere potem vdrugič in tretjič še pazljivo vse od verstice do verstice, da vse prav razume; potem prevdarja in duhta, kar je bral; obrača na vse straní, se vrine in zamisli do dobrega v to, kar je bral, in potem skusi sam, če vidi, da bi utegnilo za njegovo kmetijo pripravno biti. „Lejte! zares je dobro to!“ pravi, ko je skusil; prime se potem drugačnega ravnanja v tem in unem, in zmiraj bolj se mu sponaša, zmiraj več mu koristi. Če pa zadene na kaj, kar se mu ne zdí dobro iu kar ne bo poskusil, mu bo vendar le premišljevanje čez to že v korist, zakaj pri vsaki reči bo pregriznil lupino in do jedra segel, v tem pa prišel morebiti na kakošno drugo dobro misel, ki se mu je izbudila med prevdarjanjem.

Le prav prebirati, dragi moji, je treba bukve in časnike, versto za versto, list za listom, in ne pred jih iz rok položiti, dokler ni dobiček gotov. In verjemite mi, da bo gotov.

Na vsakem listu leží bankovec; treba ga je le doli sneti z umom in dostojnim trudom!

*) Iz „Woch. für Land-, Forst- u. Hauswirth.“

Kako marmor in druge kamne umetno barvati.

Na Laškem je navadno, da barvajo marmor ali druge kamne in dokaj ljudí si s tem kruh služi; obilne skušnje so tedaj tam poterdile, ktere barve (boje) so za to naj bolje. Marsikteremu naših mojstrov, ki se pečajo z enakimi deli, bi utegnili vstreči, če jim jih povemo.

1. Svetlo-zeleno barvo daje marmoru zelen volk ali bakrova rijà (Grünspan), pa se ne vrine v kamen globokeje kakor le za linijo ali zarezo.

2. Rumeno (žolto) barva gumigut; gumigut se mora v vročem vinskem cvetu (špiritu) raztopiti in potem se s kistom (penzeljcom) pobarva marmor ali kak drug kamen, ki pa se mora poprej z votličem (Bimsstein) gladko otreti.

3. Zagorelo-rudeče barva razstopljeni peklensk kamen (Höllenstein); ta barva se zasede globoko v marmor.

4. Lepo rudeče barva tista smola, ki se drakonska krí (Drachenblut) imenuje, s ktero se mora ravnati kakor z gumigutom.

5. Škerlatasto-višnjeva barva je naj dražja, ker se nareja iz razstopljenega klorovega zlata (Chlorgold); pa le plitvo se vseda v kamen.

6. Škerlatasto lepo-rudečo in stanovitno barvo dajè košenilja, stopljena v vinskem cvetu (špiritu), pa enmalo stopljenega galúna se ji mora pridjati; ta zmes mora topla biti, kadar se kamen ž njo barva.

7. Smaragdno-zeleno se dá marmor barvati, če se vosek s tako imenovanim destiliranim zelenim volkom skup staja in se s to gorko tekočino kamen pomaže; ko se je pa na kamnu shladila, se spet s poveršine posname. Ta barva gré 4 do 5 linij v kamen.

8. Rumeno se marmor barva, če operment prav zdrobljen se raztopí v salmjakovcu (Salmiakgeist) in se s to zmesjó kamen pobarva. Ko bi trenil, je marmor po ti barvi rumen in na zraku prihaja ta barva še živejša.

9. Tudi tinktura višnjeve prežilke (Blauholz-Tinktur) kakor sploh vse iz lesov ali rastlin po vinskem cvetu izvlečene barve so pripravne za barvanje marmora in drugih kamnov, ker se globoko v kamen zasedejo.

Kdor pa hoče več barv, eno zraven druge, na marmor ali na kak drug olikan kamen djati, da se prav lepo in čisto razločijo in ne zamažejo ena v drugo, temu je pa treba še to-le vediti: Pervo je, da

nikar preveč barv devati na kamen, k večem tri, ker sicer ne bojo lepe in se rade ena v drugo zamažejo. Potem je velik razloček, ktera barva se dene perva na kamen.

Perva naj je vselej tista, ki se mora naj bolj sogreti, da se vsede v marmor, po ti pa po versti tiste, ki manj gorkote potrebujejo. Če, postavimo, hočemo marmor rumeno, rudeče in zeleno barvati, naj se dene naj prej rumena, po ti pa barva drakonove kerví, in naj zadnjič z voskom stopljeni zeleni volk na kamen. Sploh morajo tiste barve, ktere so z voskom stopljene, vselej zadnje biti, ker te se rade razmažejo, če je kamen le enmalo gorak. Za vse barve s terpentinom ali vinskim cvetom mora kamen že pred barvanjem sogret biti; le če se kamen barva z vinsko-cvetnimi raztoplinami drakonove kerví in gumiguta, se kamen še le potem sogreje, ko je bil z barvami že namazan; v ta namen se vzame ponva z žerjavico ali še bolje je zareče železo, in s tem železom se pol pavca nad pobarvanimi kraji sem ter tje šviga tako dolgo, da se barva zadosti v kamen zasede.

Razun marmorja se dajo tudi drugi kamni na to vižo barvati in sicer toliko lože, kolikor večji so kamni.

Nova naprava ljubljanske hranilnice (Sparkasse),

ktera gospodarjem poplačevanje njih dolgá polajšuje.

Vodstvo ljubljanske hranilnice je v zboru od 22. pretek. mesca nekaj sklenilo, kar je res velike hvale vredno, in ker nas je naprosilo, naj v „Novícah“ našim gospodarjem, ki so hranilnici na svoj grunt kaj dolžni, ali takim, ki mislijo vprihodnje dnarja iz hranilnice na pósodo vzeti, to novo napravo na znanje damo, radi spolnemo to željo.

Človek lahko dolg naredí, plačati pa ga, mu je dostikrat zlo težavno. Vsak pa lahko zapopade, da tudi tisti, ki je komu dnarja posodil, pričakuje ob svojem času povračila izposojenega dnarja. Hranilnica je tako rekoč velik gospodar, ki veliko razposojuje, pa tudi povračil ob pravem času pričakuje, da ne pride v kake zadrege.

Ljubljanska hranilnica je pretečene leta veliko dnarja razposodila gruntnim posestnikom na kmetih proti temu, da bo, če bi dnarja potrebovala, posojilo posestniku pol leta pred odpovedala in da o pol leta po ti odpovedi (Aufkündigung) ima dolžnik svoj dolg ji plačati. Skušnje pa so učile, da skor nobeden tacih dolžnikov ni prišel in ni plačal, ker ali ni imel dnarja ali ga tudi drugod ni mogel na pósodo dobiti, da bi bil dolg povernil hranilnici. Hranilnico pa težko stane, gospodarja na kant djati, zato ker ji je žal, ako bi ob svoj grunt prišel, ín ker tudi dobro vé, da se grunti pod njih vrednostjo prodajajo, ako pogostoma boben poje, ker sedanji čas ni veliko kupcov, da bi dnarja odveč imeli in bi hrepeneli po zemljiših.

Ker hranilnica tega rada ne storí, da bi na to vižo iztirjevala svoje kapitale, ostanejo dolgovi na gruntih leto za letom, in dolžnik tak je svoje posestvo ne le za se, temuč tudi za svoje naslednike (erbe) in naslednikov naslednike obložil s bremenom, kterega mora on sam, sin njegov in unuki njegovi s tem nositi, da moraje neprenehoma činž plačevati. Tako je gospodar zakopal celó svoje naslednike v davšine, ktere bi jih morebiti ne zadevale, ako pervi gospodar, ki je dolg na grunt naredil, bi ne bil tako lahko dnarja v hranilnici na pósodo dobil.

Da se vse to odverne in dolžniku polajša poplačevanje njegovega dolgá na tako vižo, in ga to celó nič težko ne stane, je v gori omenjeni seji hranilnica to reč tako naredila, da zamore dolžnik vès svoj dolg s činži vred v 20 letih tako poplačati, da navadnih 5 gold. od 100 na leto činža plača, zraven teh 5 gold. od 100 pa še 3 gold. od 100 za odbitek dolgá. Z 8 gold. od 100 se je v 20 letih celi dolg s činži vred sam poplačal.

To je velika polajšava za dolžnika, kar mu bo sledeči prerajt očitno dokazal.

Postavimo, da je kdo 100 gold. dolžán, in da ne more svojega dolga 20 let plačati, — po tem takem bo na činžu po 5 gold. od 100 v 20 letih mogel plačati 100 gold., in čez 20 let ima še zmiraj tisti dolg od 100 fl., tedaj ima plačila 200 gold.

Če pa po ti novi napravi plačuje vsako leto navadni činž po 5 gold. od 100, in verh tega še 3 gold. od 100 kakor plačilo na odbitek dolgá, tedaj skupaj 8 od 100, je tedaj v 20 letih plačal 160 gold.; očitno je tedaj pridobil 40 gold. pri vsacih 100 gold., ker po preteklih 20 letih je kapital (dolg) in činže popolnoma poplačal, kar se je le zatega voljo moglo zgoditi, ker plačani 3 goldinarji od vsacih 100 gold. se vsakega polleta od dolgá odpisujejo, se tedaj njegov činž zmiraj pomanjšuje, zraven tega pa se tudi presežek povračila za 5 od 100 v rajtingo kapitalu na dobro pripisuje.

Naj tedaj tisti gospodarji, ki so hranilnici kaj dolžni, in kteri hočejo prostovoljno svoj dolg na to novo vižo poplačati, se oglasijo pri vodstvu hranilnice in mu povejo, da jih je volja po imenovani poti v 20 letih poplačati svoj dolg.

Polajšava ta je očitna; nadjamo se, da bo prav všeč mnogim posestnikom, ki ne morejo ob pravem času vsega dolga na enkrat plačati.

Starozgodovinski pomenki.

O imenu Styria, Štirsko, Štajarsko, Steiermark.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje.)

Takošna domačnica azijatiška je tudi beseda parn, pern od glagola: par, pur, bewegen, vorrücken; odkodar: parvan, parvata, Hervorragung, Spitze, Berg. Po Pohorji sem še čul: na perni, na pernici, to je, na podgorji, in znamenito je, da v mozirski fari stanuje kmet, kteri se piše Pernos, po hiši pa se velí Podgoršek.

Krajev, na Podgorji stoječih, imamo več po Slovenskem, n. pr., Pernica pri Muti, Perniče, Pernikar na Kranjskem, in blizo Lotmera je vas pod severno panogo brega stoječa, kteri pravijo Pernožlavce, na izhodni panogi stoječi pa Podgorica.

V slovenskih rodovinskih imenih se to pretolmačanje ali obnovljanje starega imena z novim pogostoma nahaja, na primer: Trapinek, po domače Jamnik, cerkvenoslov. trap, fovea, jama, Bricman, po domače Vukounik, od brik, brek, še v Istri in na Kerškem otoku znana beseda v pomenu pes, primeri ogersko farkaš, Veršek, po domače Naberdnik, Čeunik, po domače Kernik, od čelo = ker, die Spitze, čelo je iz kal, kakor čer iz kar, ker; Poserpnjak, po domače Kosiunik, Sole, po domače Vodenik, od sansk. salan, salila, aqua, primeri imena rečic: Sala na Ogerskem, Štajarskem in Kranjskem; sem spada Solča, Souča, Cečounik, po domače Nabernik od cet, keltiški cot, coit, sansk. kota; Marot, po domače Mrakovnik, od Marota, boga teme, smerti. Je še tudi nekdo, kteri se piše Apat, po domače Mešnik. (Glej Repertoir des Taufbuches der Pfarre Altenmarkt.) V staroteržki fari na Štirskem je kmet, kteri se piše Žirnik, po domače Serušnik. Tako je tudi korenika žiti enkrat pomenila gibati, teči, ker imamo rečice Žir, enakolično korenikam an, anhuma, anima, in Una, Anas, Hana. Po takem so večidel imena slovenskih gor in rek azijatiške domačnice „indigenae“. Na Ruskem je rečica z imenom Beseda

enakolična koreniki sansk. ri, rič; primeri slovensk. reka, rečem, geršk. reo, — saigh, adipisci, segnuti, Saga, ime rečic na Štirskem in Kranjskem, in nemško sagen, Sage = rečem. Na Českem teče Sazava, g = z, po keltiški Seguana, Sequana. V to versto spada ime rečice Mislinja, die Mies, Miesling, od korenike mi, mih, giessen, fliessen. Kakor iz an = bewegen, je anhuma, anemos, anima, pa tudi Anas, Una, Hana, tako iz mih tudi misel in Mislinja, primeri sanskritsko man = misliti, in keltiško mana = voda, latinski manare. Tudi v imenu reke Tragisus, današnji Trais, Trasen, teči pomen gibanja, sansk. trag, gehen, bewegen, ruski trogaju = strecken, primeri Trages v gornjem Štirskem.

Takošna azijatiška domačnica je tudi sar, ser, fluere, ire, gehen, bewegen, saras flüssig, Milch, slov. svara, lat. serum, zato imena vasí v mokrih krajih stoječih: Seruše, Priserje itd. Tudi Sura, Sora spada v to versto, in na Štirskem pomeni sura, die Flüssigkeit. Še od Marboržanov po dežji lehko govoriti čuješ: „durch die Gasse fliesst eine abscheuliche Sura"; primeri suro v cerkvenoslov. humidus, Sura, ime reke na Ruskem, Sora na Kranjskem. Kakor Suro nahajamo na Ruskem, tako tudi Ipata = Ipava, Vipava.

Tudi beseda dun med te domačnice spada, sansk. dhu, agitare, bewegen, dhuma, Dunst, slov. duma; pa kakor iz tur — enakopoznamljajoči besedi — je taurus, turan, tora, tako tudi iz dhu, slovenski dun v imenih gor: Veldun, kraj Mure, ponemčeno Wildon, Veldun, breg v Halozah, to je, veliki dun, der grosse Berg, postalo, primeri še dulec, zduti, zdunoti, v kterih besedah tičí pomen povišanja. Primeri Haveledun, Nevodun.

Iz teh primer se vidi, da ne smemo vsake besede berž za ptujko imeti, ako je današnji jezik več ne pozna, pa tudi dobavljamo prepričanje, da je, ker toliko drugih besed smo še ohranili, za kterih razumlenje nam le sanskritiški jezik ključ podaja, tudi beseda Stira, Stirčan slovenska in starim Slovencom bila znana in v rabi v pomenih: voda, gora in bik.

(Dalje sledí.)

Ozir v stare čase.

Smešna se pripovedava dogodba. kako so prejeli Rimljani zakone ali postave od Gerkov.

Ko so namreč Rimljani od Atencov prosili zakonov, ktere jim je Solon dal, snide se veliki zbor atenski, in po dolgem posvetovanji: ali dali bi Rimljanom postave, ali ne: sklenili so, da hočejo poslati v Rim modrijana gerškega ki bode razsodil: ali so Rimljani dostojni imeti tiste postave, ki jih je preslavni Solon zložil gerškim narodom, ali ne. Ako bi modrijan spoznati utegnil, da Rimljanje zavolj svojega neznanja ne zaslužijo tacih postav, mu je bilo ukazano, se domú verniti ne pokazavši jih tam nikomur.

Rimljansko starašinstvo nekako zvé, kaj so si Atenci zmislili, ter se močno preplaši, ker v Rimu ni bilo takrat nobenega modrijana, ki bi bil kos s tako premodrim Gerkom razgovarjati se. Po dolgi skerbi v tej zadevi sklene slavno starašinstvo, da hočejo dobiti kakega bedaka, ki se bo pričkal z gerškim modrijanom. Ako se dogodi, da bi bedak modrijana prekosil, bode to Rimljanom še v večjo čast, ker je njih bedak od Gerka modrejši bil; ako pa modrijan zmaga, vsaj ne bodo mogli se bahati Atenci, ker gotovo slave ni, bedaka v kozji rog zapoditi.

Ko je atenski poslanec primahal v Rim, peljajo ga na ravnost na kapitol, kjer je sedel bedak na visokem mestu, oblečen kot rimsk starašina; pa od starašinstva mu je bilo ukazano, da kar ziniti ne smé.

Pripeljavši atenskega poslanca pokažejo mu norca, rekši: da je ta starašina verlo pameten, učen in prebrisan človek, ali da močno močno malo govorí. Zato tudi Atenec ni nobene besede reči hotel, temveč povzdigne samo proti norcu perst žugavnik. Bedak misli, da Atenec žuga mu oko izpraskati; pa spomnivše se, da ne smé ne besede spregovoriti, tudi on vdzigne tri perste, misleč s tem pokazati: ako Gerk misli meni eno oko izkopati, hočem jez njemu obedve in s tretjim perstom hočem ga razun tega še zadaviti.

Modrijan, ki je povzdignivši perst hotel pokazati, da je le eno edino bistvo, ktero vse vlada, misli, da norec povzdignivši tri perste pokazuje v Bogu pretekli, sedanji in prihodnji čas kot eno edino reč. Torej si misli, da je starašina verlo učen mož. Potem odprè svojo pest in pokaže dlan norcu, misleč mu s tem reči, da pred Bogom nič ni skritega. Ali norec razume to vse drugač in misli, da mu Gerk pretí zaušnico pritisniti, in stisnivši svojo dlan pokaže modrijanu pest žugaje mu ž njo, da hoče on zaušnico s pestjo po glavi mu plačati. Gerk, ki se kaj tacega nadjal ni, razloží vse drugač in misleč, da Rimljan s stisnjeno pestjo hoče reči, da Bog vès svét derží v svoji roki, razsodi po tem, da Rimljanje znajo več ko hruške peči, in terej jim dá Solonove zakone brez vsega daljnega izpraševanja in mudenja.

L. A.

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Ljubljane. V četertek zjutraj ob $5^3/_4$ uri so se presvitli cesar po železnici pripeljali v Ljubljano, se pa po zajterku naglo v Terst naprej podali obiskat Svojega brata nadvojvoda Ferdinanda Maksa, kterega je v sredo zjutraj nesreča zadela, da je, ker sta se konja splašila, s kočije padel in si možgane tako pretrešel, da je brez zavesti obležal. Terž. časnik od srede naznanja, da so mu berž pušali in pijavke stavili in da potem mu je odleglo. Včerajni časnik razglaša veselo novico, da je svetlemu nadvojvodu čedalje bolje, ki pa še zmiraj leží v ptuji hiši blizo tam, kjer se mu je nesreča primerila. Presvitli cesar, ki so prišli v četertek popoldne v Terst, so bili z naj večjim veseljem sprejeti.

Iz Ljubljane. Krajnska kmetijska družba, ki si v čast šteje vse predsednike austrijanskih kmetijskih družtev v versti svojih družbenikov imeti, je po enoglasnem sklepu letošnjega velikega zbora tudi svetlega bana gosp. grofa Jelačića za svojega častnega družbenika izvolila in mu spodobno poklonila dotični diplom. Svetli Ban je blagovolil te dní prejem diploma s sledečim dopisom družbi poterditi:

„Slavnom gospodarskom družtvu u Ljubljani! Izbor moj za člana slavnog gospodarskog družtva odlikuje me i ja se na izkazanoj mi časti toj, kao što i na diplomi, koju sam uz cienjeni dopis od 10. septembra t. g. br. 256 primio, sèrdačno zahvaljujem".

„Neka slavno družtvo izvoli sa moje strani primiti izraz radosti nad uspiehom, što ga je marljivim nastojanjem svojim postiglo i kog u domovini mojoj i ja želim dokučiti, rado ugledavši u sporazumljenju susiednih istovèrstnih družtvah jamstvo za polučenje svèrhe ove. Osobitim štovanjem ostajem slavnog družtva pripravan

Jellačić s. r., fzm. ban."

Iz Ljubljane. V pondeljk je bilo vpričo predsednika kmetijske družbe gosp. Terpinca in nekterih gosp. družtvenikov izpraševanje kmetijskih učencov iz 1. in 2. leta; veselilo nas je tudi, da so nekteri kmečki gospodarji prišli poslušat. Izpraševani so bili iz 1. leta ali iz ljubljanske kmetijske šole: Hofer Anton iz Kota na Dolenskem, Marmolja Andrej iz Jasna na Notrajnskem in Vičič France iz Ternovega na Notrajnskem: iz naravoslovja in kmetijske kemije, iz znanstva zemljin, iz rastlinoznanstva, iz reje sadja, murb in svilodov (židnih gosenc) in pa iz živinoreje; izpraševali so zraven začasnega profesorja kmetijstva gosp. D. Dežmana,

ki je bil od sl. c. k. deželnega poglavarstva za izpraševanjskega komisarja poslan, gospodje: dr. Bleiweis, fajm. Zalokar in učitelj botanike A. Fleišman. Vsi trije fantje so prav dobro odgovarjali in pokazali, da so z velikim pridom doveršili pervo leto. Učenci 2. leta ali učenci iz kmetijske šole gosp. grofa Auersperg-a v Mokricah: Kaplan Franc iz Mirne na Dolenskem, Kreg Jožef iz sv. Duha pri Loki na Gorenskem in Radel Janez iz Bregove na Dolenskem so bili izpraševani iz djanskega poljodelstva, obdelovanja senožet in vinogradov; izpraševala sta jih gosp. fajm. Zalokar in njih učitelj gosp. Peške, tajnik gosp. grofa Auersperga. Tudi ti so pri ti preskušnji kakor pri sledeči v sredo s poljskim orodjem in mašinami pokazali, da že dobro razumejo mnoge djanske kmetijske vednosti in da po pridno doveršenem tretjem letu bojo v stanu nastopiti višjo kmetijsko službo ali doma prevzeti gospodarstvo z dostojno vednostjo. — V sredo je gosp. Peške na družtvinem vertu po svojih učencih dal poskusiti tisto mašino, ktera sama turšico seje, okopuje in osipuje; vsi pričujoči so enoglasno poterdili, da prav dobro je opravila ta mašina svoje delo in da je za kmetijstvo, kjer veliko turšice sadé, res velike hvale vredna. Drugikrat bomo kaj več povedali od tega. — Dovoljenje naprave eskontne podružnice je že došlo v Ljubljano; dunajska banka bo dala v Ljubljano za ta namen pol milijona in za to svojega kasirja sem poslala.

Novičar iz raznih krajev.

C. k. ministerstvo nauka je ukazalo, da v šolah na kmetih, kjer je še navada le pol dni šolo imeti, ne smé vprihodnje več tako biti, ampak šola mora biti dopoldne in popoldne. — Za potrebšine dežele in zemljišne odveze so za prihodnje leto v posamnih deželah našega cesarstva sledeče priklade na neposrednje davke razpisane, namreč od vsacega goldinarja: za doljno Austrijo 16 in pol krajc., za zgornjo 23 kr., za Salcburško 20 kr., za Štajarsko 20 kr., za Koroško 22 kr. in 1 venar, za Krajnsko 20 kr., za Istrijansko 18 kr., za Goriško 18 kr., za Česko 15 kr., za Marsko 19 kr. in 3 venarje, za Dalmacijo 10 kr., za Horvaško in Slavonsko 21 kr., za Vojvodino 21 kr. itd. Te priklade zadevajo tudi dohodninski davek. — Na vozovih dunajsko-ljubljanske železnice bo kmali neka prav potrebna naprava gotova; v kondukterjevem vozu za hlaponom bo vprihodnje stranišče za mnogotero človeško potrebo, ktera se ne more vselej tako dolgo zaderževati, da voz na postajo pride; res prav potrebna je ta naprava. — Žitna cena je od 22. do 27. oktobra na 45 tergih našega cesarstva padla, na 19 pa enmalo poskočila; krompir je povsod veliko bolji kup od lani. — Obljubljeno cerkev na Dunaji bojo zidali na planjavi med mestom in Alserskim predmestjem pred tako imenovano hišo „schwarz Spanierhaus“; tjekaj pride tudi novo vseučilišče; podstava za cerkev se bo naredila 24. aprila, na dan obletnice cesarske poroke. — Iz Krima nič novega. Gorśakov naznanjuje, da 1. dan t. m. je 40.000 mož zavezne armade se iz Eupatorije proti Karagust-saki (?) vzdignilo brez daljne pomike. — Car Aleksander je 4. dan t. m. prišel v Odeso; admirala Bercha, poveljnika černomorskega brodovja in vojnega poglavarja v Nikolajevu in Sevastopolji je odstavil in namesto njega izvolil admirala Melina. — Francozke vojne ladije bojo 12. t. m. zapustile černo morje in se podale v Specio, Malto ali Toulon, kjer se bo združilo več druzih ladij in se osnovala pomorska armada srednjega morja za vojsko prihodnjega leta. — V Bukureštu se pričakujejo angležki, francozki in turški poslanci, da bodo preiskali stan in potrebe Moldave in Valahije in svoje misli razodeli, kako naj bi se vprihodnje vlada teh dežel osnovala; sultan je poslal 10.000 cekinov hospodaru Stirbey-u za opravo treh krasnih poslopij, v kterih bojo poslanci stanovali. Potem pa pravite, da Turki nimajo dnarja! — Kralj gerški Oton se je spet huje zameril francozki in angležki vladi. Rusovska vlada ima namreč v Atinjah svojo cerkev, ktero je v kratkem dala popraviti; pred nekimi dnevi se po sprehajanji podá gerški kralj s kraljico v to cerkev, češ, da bota ogledala popráve. V cerkvi pa so bili že zbrani vsi duhovni, cerkveni pevci, uradniki rusovskega poslanstva itd. Ko stopita kralj in kraljica v cerkev, se začne božja služba, prošnja molitev za zmago Rusov itd. Pri vsih teh opravilih je bil kralj s kraljico pričujoč — in odtod nova in zlo huda zamera.

Náglica se rada kazni.

(Dalje.)

11. Ne vem veliko od nje mladih let,
Le vem, da dečla bila je pobožna,
Da malo takih ima zdanji svet,
Pokorna staršem, vselej jim podložna,
In dasiravno je bila premožna,
Ošabnosti poznalo ni sercé.
Nje zdrave lica, boja lic nje rožna
Kazala notranje je zdravje žé,
Če ravno kakšenkrat te znamenja slepé.

12. Posvetno vse imela je za prazno
Nečimerno in goljufivno stvar,
Ki vabi nas na nično slast prijazno,
Al po zavžitku se odkrije kvar,
Očitno se pokaže piškov dar,
Da svet ni domovina naša prava,
Da le tam gori sije sreče žar,
Da to življenje vedna je skušnjava,
In da po morji prenevarnem čoln naš plava.

13. Odreči zemlji se so njene želje,
Postati Jezusova le nevesta,
Edina misel nje je in veselje,
Edina pot, edina varna cesta,
Ki pelje do radosti večne mesta,
Svet zapustiti in postati nuna,
Ker svet naš in pa čistost vkup ne gresta,
Ko solnca žarni svit in bleda luna:
To vé povedati deklica ta in una.

14. Drugačna pa je bila volja staršev,
Kar misli ona, to ni všeč očetu,
Ne kteremu očetovih tovaršev.
Čemú pač rožico v naj lepšem cvetu
Veselemu umikali bi svetu?
Ti míslijo in svet dajo sebično,
Da tudi mat ukloni se sovetu.
Okó njih zrè na dekle zalolično,
Pohlep njih zrè pa na bogato gospodično.

15. Koga ne mikala bi zlata dota?
Nezmerne vsak si svest je gotovine,
In to iz težnih dela lahke pota,
To dela gladko iz krivin ravnino,
To dela, da pokrite nam z blazino
Se pota zdé, ki s kamni so posute,
To dela iz osornosti milino,
To dela, da si jastrobi in pute,
Da so prijatli si volkovi in košute.

16. Okó gerbave lica vidi gladke
In rožo tam, kjer cvet je lilje blede;
Okusu zdi se pelin: fige sladke,
In med jé iz rabárbarine sklede;
Kot žamet se podplat potipu vsede;
Kadilo nosu špajek se dozdeva,
Duh nageljnov, ki iz smerdelic grede;
Ušesu hripov glas kot zvon odmeva,
Če sraka dere se, to slavec mu prepeva.

17. Kaj bi ne mikala jih zlata dota?
Nezmerne svesti so si gotovine,
In to, kar zlomljeno, je v celo zvota.
Na Štajarskem bogate štir lastine,
Podčetertek in Anderburg grajšine,
Vitanjska vred in Bizeljska posest,
In Mokronog iz moje domovíne:
Te dote le od cara si je svest,
Kdor srečni ženin bo neveste vseh nevest.

18. In vajena pokorna biti Hema
Poslušna volji staršev se je vdala;
Besede „ženin“, „mož“ posluša nema,
Le da rudeča v lica je postala
In včasi malo barvo spreminjala,
Ko jo spreminja dekle sramežljivo,
In kmali je poroka zavezala
S koroškim grofom Hemo ljubeznjivo
Od davno grofa Gulijelma željo živo.

19. Vse prav je šlo. Dobila sta dva sina
Podobna vsa vsa mater' in očetu.
Možtvo njegovo, matere milina
Se brala v lepo sternjenim je spletu
Kot belo in rudeče v rožnem cvetu
Na licu jima in na vsej postavi.
Če hočeš da današnji dan na svetu
V češčeni bodeš pri zakonskih slavi,
Naj jezik tvoj otrók podobnost staršem pravi.

20. Če rečeš: „Kak je pač vès kip očeta
Ta sinček mali, vès je oče živi,
Vès on bo, kedar pride v starje leta“,
Verjel bo mož besedi tej lažnjivi
In vrat objemal ženi ljubeznjivi,
Potem pa sinčeka poljubljal strastno
Brez misli, da je v misli grozno krivi,
Da hišnemu prijatlu bolje lastno
Kot njemu je primerjanje to ženo častno.

(Dalje sledí.)

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.